

Polisi Cadwraeth a Diogelu Gwasanaeth Archifau Gwynedd

1. Diffiniad o'r termau

1.1 Cadwraeth

Darparu diogelwch goddefol ar gyfer unrhyw archif, ond lle na chaiff unrhyw eitem ei drin yn uniongyrchol na'i drin â chemegau heblaw am ddarparu amodau amgylcheddol saff a man storio ddiogel.

1.2 Diogelu

Gwarchod unrhyw archif trwy ei drin cyn lleied â phosibl a defnyddio cyn lleied o gemegau â phosibl ar gyfer hynny ac er mwyn rhwystro dirywiad pellach fel na fydd y gwrthrych gwreiddiol yn cael ei andwyo.

2. Cyflwyniad a Chyd-destun

Mae'r polisi cadwraeth a diogelu yn ddatganiad o'r egwyddorion a'r gweithgareddau sy'n rhoi arweiniad i Wasanaeth Archifau Gwynedd.

2.1 Datganiad o Fwriad Cadwraeth a Diogelu

Amcan Gwasanaeth Archifau Gwynedd yw cadw treftadaeth archifol y sir drwy gasglu, darparu mynediad a hyrwyddo defnydd o'r archifau mewn modd sy'n ddiuedd a chynhwysol.

Yn gysylltiedig â'r uchod, mae Gwasanaeth Archifau Gwynedd yn ymrwymedig i anghenion cadwraeth a diogelu ei gasgliadau. Nodir yr egwyddorion sy'n rhoi arweiniad i'r gweithgareddau cadwraeth a diogelu yn y Polisi Cadwraeth a Diogelu.

2.2 Diben y Polisi

Datgan a chyfathrebu'r egwyddorion sy'n arwain gweithgareddau cadwraeth a diogelu Gwasanaeth Archifau Gwynedd yn fewnol ac yn allanol.

2.3 Egwyddorion y Polisi

Yr egwyddorion yw:-

Cadwraeth

Diogelu

Monitro'r amgylchedd

Storio

Cynllunio ar gyfer argyfwng

Benthyciadau ac arddangosfeydd

Mynediad

2.4 Gweithredu'r egwyddorion o fewn y gwasanaeth

Gweithredir yr egwyddorion cadwraeth a diogelu sy'n rhoi arweiniad i Wasanaeth Archifau

Gwynedd trwy'r hyn a nodir yn y polisi.

(Nodir y gweithgareddau yn adrannau 3 - 8)

3. Cadwraeth a Diogelu

3.1 Blaenoriaethau ar gyfer Cadwraeth a Diogelu

Y blaenoriaethau ar gyfer cadwraeth a diogelu yw:

- Y galw cyhoeddus
- Yr arwyddocâd hanesyddol
- Lefel y difrod presennol ac unrhyw ddifrod posibl a ddaw trwy eu defnyddio

Gweithredir y rhain drwy:-

- Arolygon
- Cronfa ddata'r gwaith diogelu
- Gwyliadwriaeth ar ran y staff

3.2 Cadwraeth

Cwblheir cadwraeth ataliol trwy'r gweithgareddau a nodir isod:

3.2.1 Trin yn briodol

- Posteri gwybodaeth yn dangos sut i drin dogfennau'n briodol
- Taflenni gwybodaeth
- Gwylidwriaeth y staff a chyngor ganddynt
- Rhoir cyngor i staff yr ystafell chwilio gan adferwyr ar y dulliau o drin eitemau.

3.2.2 Defnyddio eitemau yn lle rhai eraill

- Microffilm
- Microfiche
- Copiau papur

3.2.3 Storio yn briodol

Mae'r cyfleusterau storio yn cydymffurfio â BS 5454:2000: Argymhellion ar gyfer storio ac arddangos dogfennau archifol.

3.2.4 Pacio yn briodol

Sicrhau bod yr holl ddeunyddiau pacio o safon archifol.

Mae'r dulliau storio yn cydymffurfio â BS 5454:2000: Argymhellion ar gyfer storio ac arddangos dogfennau archifol.

3.2.5 Rhoddion

Asesir anghenion cadwraeth a diogelu yr holl ddeunyddiau a roddir i Wasanaeth Archifau Gwynedd.

3.3 Cadwraeth

Mae gan Wasanaeth Archifau Gwynedd uned cadwraeth fewnol sy'n ymgymryd â'r gwaith cadwraeth ar gyfer y gwasanaeth yn fewnol ac yn cwblhau gwaith allanol ar gyfer cyrff neu unigolion eraill.

3.3.1 Safonau Cadwraeth

Mae'r holl waith Cadwraethol a gwblheir gan Wasanaeth Archifau Gwynedd yn cydymffurfio â BS 4971:2002: Trwsio a phrosesau cysylltiedig ar gyfer cadwraeth dogfennau – Argymhellion.

3.3.2 Canllawiau Moesegol

Mae pob dull cadwraeth a gwblheir gan Wasanaeth Archifau Gwynedd yn cydymffurfio â Chod Moesegol Cydffederasiwn Cadwraethwyr Ewropeaidd – Sefydliad y Cadwraethwyr (ECCO) 2002

3.3.3 Dogfennaeth

Cyn y gellir ymgymryd ag unrhyw waith cadwraeth, cwblheir adroddiad o'r cyflwr. Os bydd angen ymgymryd â gwaith o'r fath, yna cofnodir pob gwaith yn yr adroddiad cadwraeth. Cwblheir pob gwaith gyda chyn lleied o ymyrraeth â phosibl.

3.3.4 Hyfforddiant

Cymryd rhan mewn digwyddiadau hyfforddiant perthnasol, cyfarfodydd, fforymau a chynadleddau er mwyn bod yn ymwybodol o'r datblygiadau diweddaraf ym maes cadwraeth.

3.3.5 Technegau Cadwraeth

Cydymffurfia'r holl dechnegau cadwraeth â BS 4971:2002: Trwsio a phrosesau cysylltiedig ar gyfer cadwraeth dogfennau – Argymhellion.

4. Monitro Amgylcheddol

Caiff yr amgylchedd storio ei fonitro trwy ddefnyddio system Radio telemetreg a ddarperir gan MECO ac mae'r system yn cael ei graddnodi'n flynyddol.

Mae amgylchedd yr archifau yn cydymffurfio â BS 5454:2000: Argymhellion ar gyfer storio ac arddangos dogfennau archifol.

5. Storio

Mae'r cyfleuster storio yn cydymffurfio â BS 5454:2000: Argymhellion ar gyfer storio ac arddangos dogfennau archifol.

6. Cynllunio ar gyfer Argyfwng

6.1 Cynllunio ar gyfer trychineb

Mae Gwasanaeth Archifau Gwynedd yn cadw a diweddarau cynllun cynhwysfawr ar gyfer trychineb sy'n cael ei weithredu gan aelodau penodol o'r tîm cynllunio trychinebau.

6.2 Hyfforddiant Cynllunio ar gyfer Trychineb

Cwblheir yr hyfforddiant gan staff Gwasanaeth Archifau Gwynedd pan weithredir y cynllun trychineb yn flynyddol.

6.3 Ceisio Rhwystro Trychinebau

Cwblheir asesiadau risg yn flynyddol er mwyn rhwystro trychinebau.

Mae gan Wasanaeth Archifau Gwynedd danysgrifiad i wasanaeth sychu Harwell.

7. Benthyciadau ac Arddangosfeydd

7.1 Allanol

Gall eitemau gael eu rhoi ar fenthyg i sefydliadau a chyrrff os dilynir y gweithdrefnau priodol.

7.1.1 Gweithdrefnau

- Rhaid cwblhau adroddiad cyflwr cynhwysfawr a manwl
- Cytundeb benthyg

7.1.2 Pacio, Trin, Cyneilyddion Arddangos a Monitro'r Amgylchedd

Rhaid i'r cyfan o'r uchod gydymffurfio â BS 5454:2000

7.1.3 Cefnogaeth

Gellir darparu cyngor ar yr uchod.

7.1.4 Yswiriant

Y sefydliad neu'r corff sy'n benthyg i ddarparu'r ddogfennaeth berthnasol.

7.1.5 Atgynhyrchu er mwyn cyhoeddusrwydd

Asesir yn ôl yr angen ym mhob achos unigol.

7.2 Mewnol

Mae pob arddangosfa a gynhelir yn yr eiddo yn cydymffurfio â BS 5454:2000

8. Mynediad

8.1 Eitemau yn lle rhai eraill

Os bydd risg i'r eitem gwreiddiol gael ei or-ddefnyddio neu os nad yw mewn cyflwr digon da i'w gyflwyno, yna bydd eitem yn cael ei rhoi i gymryd lle'r un gwreiddiol.

8.2 Trin

Rhoddir cyngor i'r darllenwr ar y ffordd i drin unrhyw ddogfen a defnyddir gwahanol gyneilyddion archifol.

9. Swyddogaethau a chyfrifoldebau

Cwblheir y gweithgareddau a nodir yn y polisi hwn gan staff perthnasol penodedig.

10. Adolygiad

Mae'r polisi cadwraeth a diogelu yn bolisi gweithredol ac fe'i adolygir bob pum mlynedd.